

Asiakirjan ovat allekirjoittaneet

Nimi	Tunnistautuminen	Aika
MATTI RUOTSALAINEN	Telia Tunnistus	14.02.2024 15:38:30 UTC+02:00
JUKKA PETTERI VILEN	Telia Tunnistus	13.02.2024 12:52:39 UTC+02:00

Tämä dokumentti on sähköisesti allekirjoitettu

Sisällys: - Kansilehti (1 sivu)
- Alkuperäinen dokumentti (3 sivua)

Kansilehden sivu 1/1

Lausunto Oikeusministeriön työryhmän ehdotukseen uudeksi julkisuuslaiksi

Työryhmän mietinnössä ehdotetaan säädettäväksi uusi julkisuuslaki. Ehdotetaan, että julkisuuslain soveltamisala laajennetaan koskemaan julkisen hallintotehtävän hoitamiseen kokonaisuudessaan. Lisäksi ehdotetaan, että lakia sovellettaisiin julkisyhteisön, valtion liikelaitoksen tai julkisyhteisöjen yhteisessä määräysvallassa olevaan yhteisöön tai säätiöön ja näiden määräysvallassa oleviin tytäryhteisöihin ja tytärsäätiöihin siltä osin kuin ne harjoittavat muuta kuin kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvaa taloudellista toimintaa. Tämä tarkoittaisi, että merkittävä osa kuntien omistamista yhtiöistä tulisi julkisuuslain piiriin.

Ehdotuksella lisäksi selkeytettäisiin ja ajantasaistettaisiin julkisuuslain sääntelyä. Erityisesti selkeytettäisiin tietopyyntöjen käsittelyä koskevia menettelysäännöksiä suhteessa voimassa olevaan lakiin ja täsmennettäisiin tiedonsaantioikeuden kohdetta määrittävää viranomaisen asiakirjan määritelmää. Lisäksi ehdotetaan menettelysäännöksiä, joilla voitaisiin varmistaa henkilötietojen suojan ja julkisuusperiaatteen yhteensovittaminen EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen mahdollistamalla tavalla.

Mietinnössä ehdotetaan säädettäväksi uusi julkisuuslaki, jolla pyritään saavuttamaan nykyistä selkeämpi ja toimivampi viranomaisten toiminnan julkisuutta sääntelevä yleislaki, joka edistää yhteiskunnan avoimuutta ja vastaa nyky-yhteiskunnan vaatimuksiin.

Tavoite on sinällään erittäin hyvä, tavoitteen toteuttamiseen liittyy kuitenkin useita haasteita ja ristiriitoja muuhun yritystoimintaa säätelevään lainsäädäntöön nähden ja tämän lainsäädännön yhdenvertaiseen ja tasapuoliseen soveltamiseen sen vaikutuspiirissä oleviin yhteisöihin. Kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen läpinäkyvyyteen olisi mahdollista vaikuttaa muilla keinoilla, jotka takaavat tasapuolisen ja yhdenvertaisen lain soveltamisen sekä perustuslain tarkoittaman kunnallisen itsehallinnon, mahdollistavat toiminnan tehokkuuden ja julkisuusperiaatteen riittävän toteutumisen. Näkemyksemme mukaan esityksen kustannusvaikutuksia ei ole selvitetty riittävästi, lisäksi hallintomenettelyllisten vaatimusten ja hallintopäätösten tuominen yksityisoikeudellisten yhteisöjen piiriin tuo mukanaan epäselvyyttä ja aiheuttaa tarpeetonta hallinnollista taakkaa ja siten omalta osaltaan heikentää kunnallisten yhtiöiden kilpailukykyä ja toiminnan tehokkuutta.

Ehdotuksella laajennettaisiin julkisuuslain soveltamisalaa julkisen hallintotehtävän hoitamisessa. Lisäksi mietinnössä ehdotetaan lain organisatorisen soveltamisalan laajentamista siten, että lakia sovellettaisiin julkisyhteisön, valtion liikelaitoksen tai julkisyhteisöjen yhteisessä määräysvallassa olevaan yhteisöön tai säätiöön ja näiden määräysvallassa oleviin tytäryhteisöihin ja tytärsäätiöihin siltä osin kuin ne harjoittavat muuta kuin kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvaa taloudellista toimintaa.

Eriyisen vaikeaan asemaan tässä muutoksessa joutuvat kuntien kehittämissyhtiöt, joiden toiminta kävisi esitetyn kaltaisen lakimuutoksen myötä käytännössä mahdottomaksi. Kehittämissyhtiöiden ydintehtävässä liiketoimintahankkeiden kehittämisessä ja edistämässä luottamus kehitysyhtiön ja kehitettävän liiketoiminnan välillä on oltava täysin luottamuksellista. Lainsäädäntöhanke uhkaa tältä osin koko Suomen talouden kehittymistä ja uhkaa vaarantaa pitkään hyvin toimineen kehittämissyhtiöverkoston toimintaedellytykset.

Kehitysyhtiön toiminta sinällään ei ole salaista. Kehitysyhtiöt julkaisevat maksuttomat palvelunsa avoimesti verkossa. Suuri osa suomalaisista kehitysyhtiöistä tekee erilaisia julkisrahoitteisia hankkeita (ns. EU-hankkeita), jotka ovat nykyisinkin täysin julkisia. Hankkeissa suoranaisesti pyritään avoimeen tiedon levittämiseen. Kunnalliset kehitysyhtiöt eivät pääsääntöisesti tee liiketoimintaa itse. Tavoitteena on kehittää yhtiön toimialueen yritysten liiketoimintaedellytyksiä, neuvoa yrityksiä niiden omissa kehittämisprosesseissa, auttaa yritysten perustamisissa ja houkutellessa toimialueelle uusia yrityksiä.

Tässä prosessissa kehitysyhtiön haltuun tulee erittäin paljon luottamuksellista yritysten liiketoimintaan liittyvää tietoa. Yleensä myös yrityksen nimi ja tuotettu palvelu ovat salaisia. Kehitysyhtiö ei voi julkistaa tai luovuttaa yritysten liiketoimintatietoja millään muotoa. Syntyisi tilanne, joka on kehitysyhtiön, sen omistavan kaupungin ja ennen kaikkea yritysten kannalta erittäin tuhoisa. Muodostuisi myös turvallisuushaasteita, jossa liiketoimintatietoa voisi valua minne tahansa maailmassa. Suomen maakuva romahtaisi ja koko talouden toimintakyky vahingoittuisi.

Lainvalmistelussa tulee varmistaa, että kunnalliset osakeyhtiöt voivat suojella riittävällä ja asianmukaisella tavalla omia liikesalaisuuksiaan kuten mm. strategisia suunnitelmia, asiakasluetteloita, tuotekehitystietoja ja muita sellaisia tietoja, jotka antavat yritykselle kilpailuetua markkinoilla. Lainsäätäjän tulisi antaa selkeä määritelmä siitä, mitkä tiedot katsotaan liikesalaisuuksiksi osakeyhtiöiden osalta ja millä tavalla kuntien omistamille yhtiöille laissa mahdollisesti lisätään läpinäkyvyyden vaatimuksia ja toteutuuko läpinäkyvyyden lisääminen tarkoituksenmukaisella tavalla yleensäkin julkisuulakia muuttamalla vai mahdollisesti kuntalain uudistuksen yhteydessä.

Ehdotuksella selkeytettäisiin ja ajantasaistettaisiin julkisuuslain sääntelyä. Erityisesti selkeytettäisiin tietopyyntöjen käsittelyä koskevia menettelysäännöksiä suhteessa voimassa olevaan lakiin ja täsmennettäisiin tiedonsaantioikeuden kohdetta määrittävää viranomaisen asiakirjan määritelmää. Lisäksi ehdotetaan menettelysäännöksiä, joilla voitaisiin varmistaa henkilötietojen suojan ja julkisuusperiaatteen yhteensovittaminen EU:n yleisen tietosuojasetuksen mahdollistamalla tavalla. Ehdotuksella myös ajantasaistettaisiin ja osin muutettaisiin voimassa olevaan lakiin sisältyviä salassa pidettävän tiedon luovuttamista koskevia säännöksiä.

Tietopyyntöjen käsittelyä koskeva lainsäädäntö vastaa nykyisellään jo varsin hyvin tarkoitustaan. Mietinnössä ehdotetaan luovuttavan viranomaisen asiakirjan

määritelmää koskevassa sääntelyssä yhteydestä arkistolainsäädäntöön. Lainsäätäjän on tässä yhteydessä syytä tarkastella hyvin perusteellisesti asiaa säätelevää lainsäädäntökokonaisuutta, erityisesti arkistolakia ja tiedonhallintalakia sekä erityisesti arkistonmuodostajan käsitettä, jotta perusymmärrys arkistointivelvoitteesta ja viranomaisen hallussa olevien asiakirjojen luonteesta ja moninaisuudesta tulee ymmärretyksi myös lainsäätäjälle.

Julkisuuslain uudistuksen yhteydessä tulee huomioida turvallisuusympäristön radikaali muutos ja tiukentaa kuntien valmiussuunnittelun salassapitoperusteita ja turvata kuntayhtiöiden, esim vesi-, energia- ja satamayhtiöiden, valmiussuunnittelun salassapitoperusteet. Uudistettavassa julkisuuslaissa tulee ottaa huomioon yleisestikin entistä vahvemmin turvallisuusnäkökohdat. Lähtökohtaisesti Kemin kaupunki kannattaa julkisuuden ja läpinäkyvyyden lisäämistä myös kuntakonsernin tytäryhtiöiden osalta, kuitenkin heidän liiketoimintaansa vaarantamatta esim. liikesalaisuuksien osalta. On tärkeää, että mikäli lainvalmistelu etenee, lakiin sisällytetään selkeät määritelmät mitkä ovat kunnallisten osakeyhtiöiden osalta poikkeukset julkisuusvelvoitteesta ja näin taataan tasapainoinen ja selkeä lähestymistapa avoimuuden ja liikesalaisuuksien suojan välillä.

Kemin kaupunki

Matti Ruotsalainen
kaupunginjohtaja

Jukka Vilén
hallinto- ja kehitysjohtaja